

Zatwierdzam
Z up. Wojewody Wielkopolskiego
Aneta Niestrawska
I Wicewojewoda Wielkopolski

Raport

*z realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy
w rodzinie przez samorząd gminny i powiatowy na terenie
Województwa Wielkopolskiego w roku 2022*

Poznań, 30 czerwca 2023 r.

Spis treści

I.	Dane demograficzne.....	3
II.	Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminny i powiatowy	3
III.	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	5
IV.	Infrastruktura wsparcia – podmioty udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie	10
V.	Realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	11
VI.	Zadania wojewody w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	12
VII.	Podsumowanie	12

I. Dane demograficzne

Województwo Wielkopolskie leży w środkowozachodniej części Polski. Graniczy z województwami: zachodniopomorskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim, łódzkim, opolskim, dolnośląskim i lubuskim. Województwo wielkopolskie jest pod względem powierzchni drugie w Polsce i jego powierzchnia wynosi 29 826 km². Obszar Wielkopolski porównywalny jest z Belgią. Wielkopolska jest regionem rolniczym. Tereny rolne pokrywają około 60 % obszaru województwa. Rolnictwo i związany z nim przemysł przetwórczy najlepiej rozwinięty jest w południowej i południowo wschodniej części regionu.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku województwo wielkopolskie zamieszkiwało 3 493 577 osób¹. Województwo podzielone jest na 31 powiatów: chodzieski, czarnkowsko – trzcianecki, gnieźnieński, gostyński, grodziski, jarociński, kaliski, kępiński, kolski, koniński, kościański, krotoszyński, leszczyński, międzychodzki, nowotomyski, obornicki, ostrowski, ostrzeszowski, pilski, pleszewski, poznański, rawicki, słupecki, szamotulski, średzki, śremski, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, złotowski. W Wielkopolsce znajdują się 4 miasta na prawach powiatu tj. Kalisz, Konin, Leszno i Poznań.

II. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminny i powiatowy

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej² lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi³, chyba że przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁴ stanowią inaczej. Zapisy uzupełniające zadania podmiotów zaangażowanych w realizację zadań z powyższego zakresu zawarte są w „Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na rok 2022”⁵.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie „do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.”

¹ Dane ze strony Urzędu Statystycznego w Poznaniu, <https://poznan.stat.gov.pl/> [dostęp: 25.06.2023 r.]

² Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.

³ Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.

⁵ przyjętym Uchwałą Nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2022 r.

Artykuł 6 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, iż „do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.”

Zgodnie z art. 6 ust. 4 „do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.”

W myśl art. 6 ust. 5 „Środki na realizację i obsługę zadań, o których mowa w ust. 4, zapewnia budżet państwa”.

W 2022 roku gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie województwa wielkopolskiego, przyjęty uchwałą właściwej rady gminy/miasta, posiadało 217 z 226 gmin, co stanowi 95,91 %⁶ ogółu. W roku 2021 program posiadało 220, natomiast w roku 2020 – 225 gmin. Reasumując, w roku 2022 nastąpił spadek liczby opracowanych i realizowanych gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w roku 2022 opracowały i realizowały 34 powiaty, co stanowi 97,13% ogółu. W porównaniu z latami 2021 nastąpił nieznaczny spadek, ponieważ w wcześniejszym roku sprawozdawczym 100% powiatów posiadało i realizowało program.

- W związku z powyższym w ramach działań nadzorczych wojewody podjęto kontakt z władzami gmin i powiatów które nie realizowały obowiązku ustawowego i uzyskano informacje, iż poszczególne władze były w trakcie przygotowywania nowych programów.

⁶ Dane pozyskane ze sprawozdania „PRZEMOC” za rok 2022, przekazywanego za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS)

III. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”

Zgodnie z art. 9d ust. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie „Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty”, mając na uwadze skuteczność działań wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i dobro tych osób.”

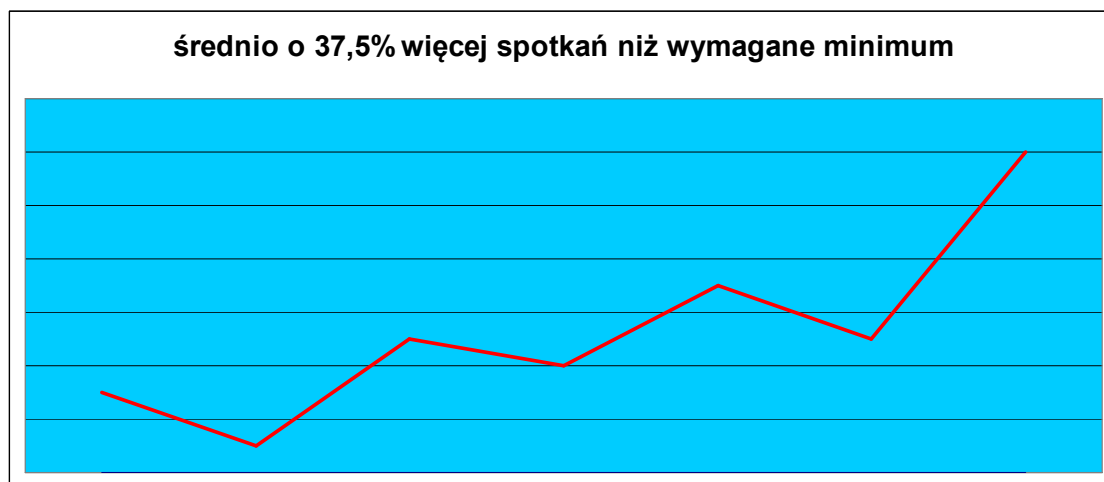
Wobec powyższego, realizacja procedury „Niebieskie Karty” odbywa się na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” z dnia 13 września 2011 roku (Dz.U. Nr 209, poz. 1245), które nie było dotychczas zmieniane.

1. Zespół interdyscyplinarny

Zgodnie z art. 9b ust. 2 ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: „zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.”

W 2022 roku w Województwie Wielkopolskim funkcjonowało 226 zespołów interdyscyplinarnych (w każdej gminie utworzono 1 zespół). Zespoły interdyscyplinarne spotkały się w ciągu roku 1 214 razy. W roku 2021 ZI spotkały się 1 259 razy. Średnio jeden zespół interdyscyplinarny spotyka się 5,5 razy. Wymagane ustawowe minimum to 4 spotkania.

2. Grupa robocza

Zgodnie z przepisem art. 9a ust. 10 ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: „zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.”

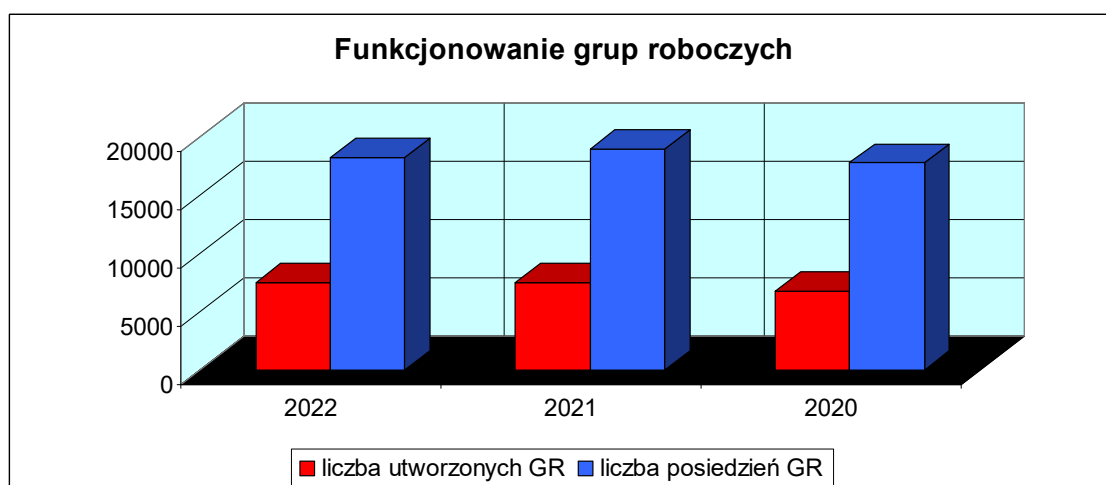
Art. 9b ust. 3 ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że „do zadań grup roboczych należy, w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.”

W 2022 roku w Województwie Wielkopolskim utworzono 7 543 grup roboczych, które spotkały się 18 187 razy. Porównując dane z ostatnich trzech lat, nastąpiła stabilizacja liczby grup roboczych, jak i liczby odbytych spotkań.

Tabela 1 – funkcjonowanie grup roboczych (źródło: Sprawozdanie PRZEMOC za lata 2019-2021, publikacja w CAS)

Grupy robocze	2022	2021	2020
Liczba utworzonych GR	7 543	7 538	6 788
Liczba posiedzeń GR	18 197	18 971	17 738

W sprawozdaniu PRZEMOC za rok 2022, jako jeden ze wskaźników wyszczególniono liczbę osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieska Karta" – ogółem wynosiła ona 23 405 osoby, z czego m.in. 7 384 stanowiły kobiety, natomiast 4 662

– dzieci. W roku 2020 pomocą grup roboczych objęto ogółem 24 321 osób, z czego kobiety stanowiły 8 028, a dzieci 5 349. Osoby te tworzyły 8 491 rodzin.

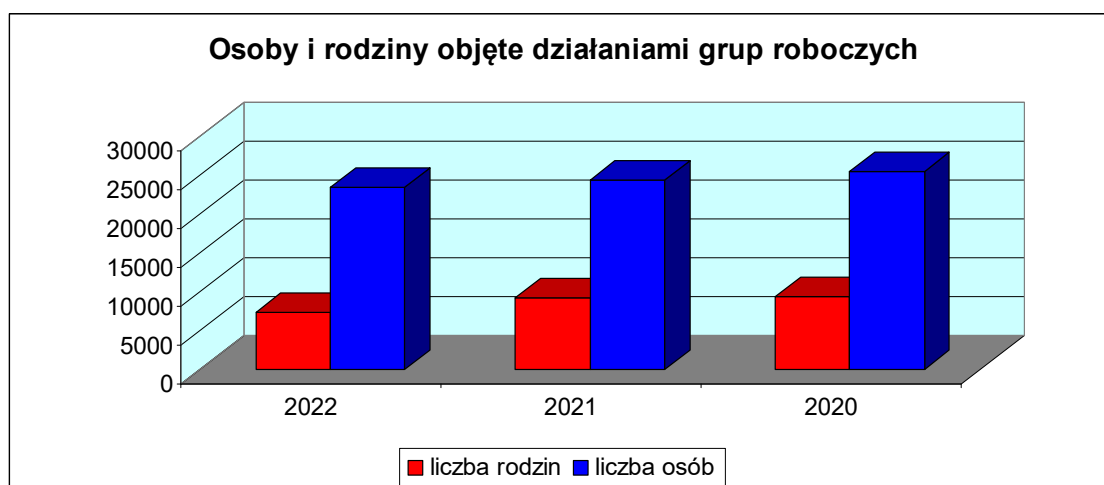
3. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

W poniższej tabeli posłużono się wskaźnikiem liczby osób i rodzin objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, tj. wszystkich rodzin, odnośnie których w danym roku wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” oraz rodzin, w których procedurę wszczęto w latach poprzednich, ale w roku 2022 była nadal kontynuowana wobec tych rodzin.

Tabela 2 – Osoby i rodziny objęte działaniami grup roboczych (źródło: Sprawozdanie PRZEMOC za lata 2020-2022, publikacja w CAS)

Objęci w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieskie Karty"	2022	2021	2020
Liczba osób	23 405	24 321	25 506
Liczba rodzin	7 384	9 289	9 391

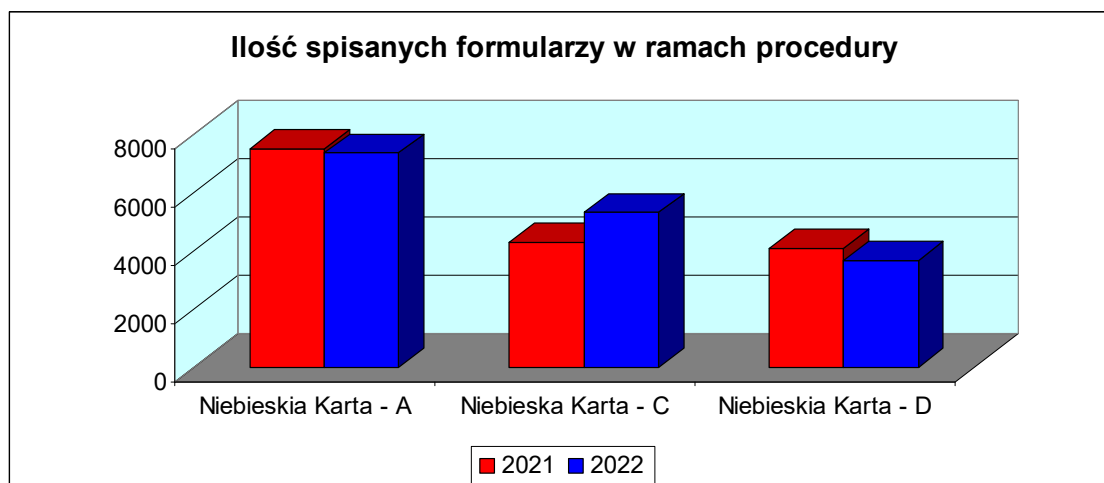

Liczba wszczętych w danym roku procedur "Niebieskie Karty", tj. liczba sporządzonych formularzy "Niebieska Karta-A" przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę, w roku 2022 ogółem wynosiła 7 347, w tym liczba formularzy sporządzonych przez przedstawicieli Policji 5956, pracowników socjalnych 900, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 23, a przedstawicieli ochrony zdrowia 78. W statystykach nie uwzględniono przedstawicieli pozostałych podmiotów.

W roku 2021 ogółem wszczęto 7 490 procedur, w tym liczba formularzy sporządzonych przez przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wyniosła 52, przedstawicieli ochrony zdrowia 70. W statystykach nie uwzględniono przedstawicieli pozostałych podmiotów. W tym miejscu należy zauważyć, iż w danej rodzinie niejednokrotnie dochodzi do wypełnienia więcej niż jednego formularza „Niebieska Karta - A”.

Na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta – C”. W roku 2022 liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C” wynosiła 5 308, w roku 2021 - 4 298. W roku 2020 – 4254.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta – D” w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. W roku 2022 liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D” wynosiła 3 657, w roku 2021 – 4 088, natomiast w roku 2020 – 3330. Zatem, w ostatnim roku, liczba powyższych formularzy znacząco wzrosła.

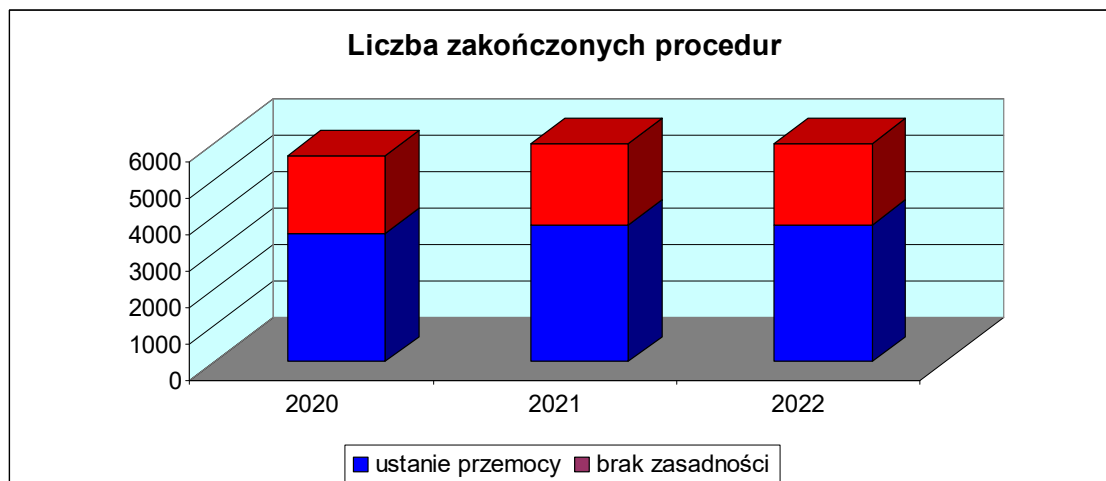
4. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w roku 2022 wynosiła 5 981, natomiast w roku 2021 – 6 284. W poniższej tabeli przedstawiono przyczyny kończenia procedur z podziałem na przesłanki.

Tabela 3 – Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty z podziałem na przyczyny (źródło: Sprawozdanie PRZEMOC za lata 2019-2021, publikacja w CAS)

Przyczyny	2022	2021	2020
ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	3 742	4 098	3 512
rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań	2 239	2 186	2 134

5. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W roku 2022 liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie wynosiła 91, natomiast w roku 2021 – 105.

IV. Infrastruktura wsparcia – podmioty udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

1. Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie działa według określonych odpowiednim rozporządzeniem standardów podstawowych usług, które obejmują zakres: interwencyjny, terapeutyczno-wspomagający i zapewnienia potrzeb bytowych. W celu dostosowania zakresu pomocy do sytuacji oraz potrzeb ofiar przemocy w rodzinie specjalistyczny ośrodek wsparcia: współpracuje z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie; prowadzi działania ewaluacyjne efektów swojej działalności, monitoruje sytuację osób przebywających w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie przez pół roku po jego opuszczeniu, z tym, że okres ten może zostać przedłużony w zależności od sytuacji ofiary przemocy w rodzinie; zapewnia poradnictwo w formie superwizji osobom zatrudnionym, w celu zachowania i wzmocnienia ich kompetencji zawodowych oraz utrzymania wysokiego poziomu świadczonych usług, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

W województwie wielkopolskim w roku 2022 funkcjonowały 3 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy:

1. Specjalistyczny Ośrodek dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile (powiat pilski)
2. Specjalistyczny Ośrodek dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Poznaniu (Miasto Poznań)
3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla ofiar Przemocy w Rodzinie w Zdunach (powiat krotoszyński).

Z miejsc całodobowego pobytu w specjalistycznych ośrodkach wsparcia na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2022 skorzystały 162 osoby.

2. Ośrodki Interwencji Kryzysowej

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany przez nie dochód. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie interwencji kryzysowej i wsparcia.

W województwie wielkopolskim funkcjonuje 14 jednostek wykonujących w powiatach zadania z zakresu interwencji kryzysowej: 13 ośrodków interwencji kryzysowej (OIK), 1 punkt interwencji kryzysowej (PIK) oraz 1 gminny ośrodek wsparcia rodziny w kryzysie.

Spośród powyższych placówek, 10 udziela pomocy całodobowej natomiast 5 świadczą poradnictwo w określonych dniach i godzinach.

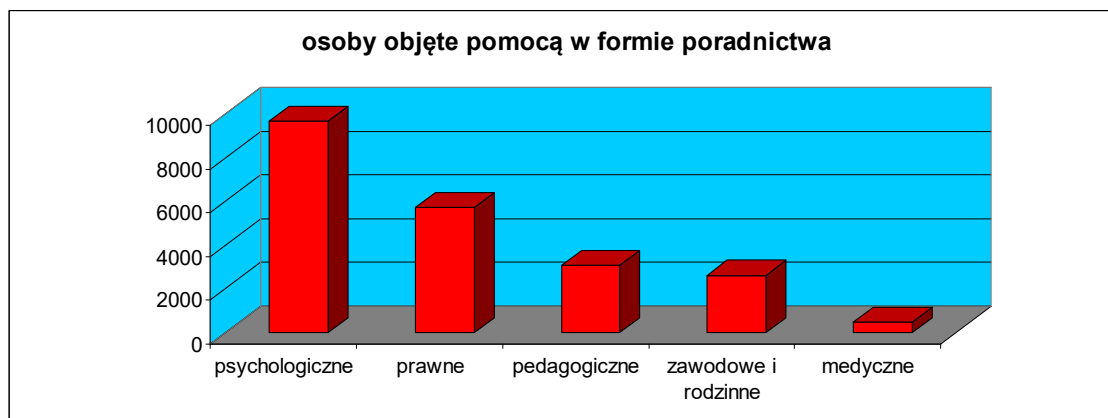
Ośrodki interwencji kryzysowej funkcjonują na terenie 14 z 35 powiatów tj. wągrowieckim, średzkim, poznańskim, ostrzeszowskim, ostrowskim, Leszno (miasto na prawach powiatu), krotoszyńskim, kościańskim, konińskim, Konin (miasto na prawach powiatu), jarocińskim, grodziskim, gostyńskim, Piła (miasto na prawach powiatu)

3. Punkty konsultacyjne

Na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2022 funkcjonowało 14 punktów konsultacyjnych. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały w roku 2022 z punktów konsultacyjnych wynosi 350, z czego 251 stanowiły kobiety, 92 mężczyźni oraz 7 dzieci.

4. Poradnictwo

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa w roku 2022 wynosiła 19 486 osób. Biorąc pod uwagę rodzaj wsparcia, należy zauważyć iż najwięcej osób skorzystało z poradnictwa socjalnego (9 676 osób), psychologicznego (5 711 osób), a następnie prawnego (3 211 osób), pedagogicznego (3 073 osoby) i zawodowego i rodzinnego (2 625 osób). Najmniej osób uzyskało poradnictwo z zakresu medycznego (486 osób).

V. Realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są skierowane w szczególności do: osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo

wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych; osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii; osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu: powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy; rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie; kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie; uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy; zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie; zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy; uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

W roku 2022 do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych przystąpiło 189 uczestników, w tym 158 mężczyzn i 11 kobiet. Program ukończyło 72 osoby (38,09% uczestników, tj. 63 mężczyzn i 9 kobiet). W roku 2021 natomiast, spośród 169 osób, które przystąpiły do uczestnictwa, program ukończyło 71 osób (42,02% uczestników, tj. 61 mężczyzn i 10 kobiet).

VI. Zadania wojewody w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wojewoda realizuje zadania wskazane w art. 7 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przy pomocy Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wielkopolsce oraz pracowników Wydziału Polityki Społecznej. Wśród zadań zrealizowanych w roku 2022 znalazły się m.in.:

- monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze województwa – obsługa sprawozdania rocznego oraz obsługa jednorazowych sprawozdań publikowanych przez MRiPS, tworzenie własnych sprawozdań, ich analiza oraz prezentacja wniosków i wynikających z nich rekomendacji,
- ewidencjonowanie istniejącej infrastruktury instytucji rządowych i samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz przesyłanie zaktualizowanych baz danych odpowiednim podmiotom; udostępnianie i aktualizacja baz danych ww. jednostek,
- nawiązywanie i umacnianie współpracy z osobami nadzorującymi działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz Żandarmerii Wojskowej w Poznaniu i wypracowanie wspólnego planu działań na rok 2022,

- wzmocnienie współpracy z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych celem pozyskania informacji o realizowanych działaniach mogących służyć jako przykład „dobrych praktyk”, udzielanie im wsparcia merytorycznego i rozwiązywanie trudności z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- organizacja spotkania (online) dla Wojewódzkich Koordynatorów realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z terenu całej Polski, celem nawiązania współpracy oraz wymiany doświadczeń z zakresu realizowanych zadań kontrolnych oraz nadzoru nad programami dla osób stosujących przemoc w rodzinie 9 maja 2022 r.,
- organizacja spotkania (online) z przedstawicielami powiatów wielkopolski (21 lutego 2022 r.) poświęconego realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem zadań powiatu,
- badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą – m.in. dokonanie podziału środków przekazanych z budżetu państwa oraz rezerwy celowej na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym na działalność specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, realizację programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie) oraz bieżący monitoring sposobu realizacji dotowanych zadań, badania zasadności skarg i wniosków dotyczących nieprawidłowości w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, składanych przez osoby indywidualne,
- aktualizacja materiałów instruktażowych dla realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie, bieżące przekazywanie otrzymywanych z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie, osobom realizującym te zadania,
- wykonywanie czynności nadzorczych nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa, ze szczególnym uwzględnieniem wykonania zadań własnych i obowiązkowych oraz podjęcie działań celem usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości (np. brak programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez gminy lub powiaty),
- prowadzenie czynności kontrolnych dotyczących realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umów z organami administracji rządowej i samorządowej – zrealizowano 9 postępowań kontrolnych (8 problemowych z planu kontroli oraz 1 doraźne), w wyniku których wydano 80 zaleceń pokontrolnych,

- podjęcie działań monitorujących oraz rozpoznających standard obiektów i wizytacja miejsc, w których potencjalnie mogłyby powstać specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- dokonanie w ramach etapu wojewódzkiej oceny programów osłonowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przekazanie rekomendowanych projektów do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

VII. Podsumowanie

Przemoc w rodzinie stanowi naruszenie podstawowych praw i wolności człowieka, a zapewnienie osobom pokrzywdzonym pomocy jest zobowiązaniem wynikającym z szeregu aktów prawa. Rok 2022 był kolejnym szczególnie wymagającym dla służb pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Po przedłużającej się pandemii koronawirusa nastąpiła kolejna próba dla służb jaką niewątpliwie był konflikt zbrojny w Ukrainie. Zarówno samorząd jak i służby przekierowały część sił i środków do wsparcia napływających do kraju uchodźców z terenów objętych działaniami wojennymi. W zakresie samej procedury przeciwdziałania przemocy zaczęły pojawiać się pierwsze sygnały dotyczące bariery językowej i potrzeby zaangażowania tłumaczy w działania grup roboczych.

Warto zaznaczyć, iż działania których celem jest pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie prowadzone są w sposób interdyscyplinarny przez zaangażowane służby. Zatem przyglądając się systemowi pomocy, nie sposób pominąć kwestię profesjonalizacji kadr pomocy społecznej, w ramach której jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, zgodnie z punktem 4.3.1. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, mają obowiązek przeprowadzać diagnozy potrzeb szkoleniowych. Diagnozy potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych podjęły się 73 gminy i powiaty z terenu Wielkopolski, w następstwie czego przeszkolono 2021 osób. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba przeszkolonych osób wzrosła o ponad 400 i zapewniła statystyczny udział w szkoleniu co drugiego pracownika zaangażowanego w realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ponadto, ze środków przekazanych samorządowi Województwa Wielkopolskiego na rok 2022, przeszkolono łącznie 123 osoby, w tym: 63 osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, 5 kuratorów, 1 osoba z oświaty, 35 policjantów oraz 16 funkcjonariuszy żandarmerii wojskowej. Szkolenia obejmowały m.in. takie tematy, jak:

- superwizja pracowników socjalnych oraz pracowników ośrodków interwencji kryzysowej,
- sytuacji dziecka doświadczającego przemocy w rodzinie,
- szkolenie przygotowujące specjalistów do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- szkoleń adresowanych do przedstawicieli policji i żandarmerii wojskowej

Należy mieć nadzieję, że działania podjęte przez wszystkie instytucje zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, będą nie tylko kontynuowane, rozwijane, ale także systematycznie poddawane ewaluacji, celem ulepszenia obecnie funkcjonującego systemu.

Opracowanie:

Jacek Mruczyk – inspektor wojewódzki

Olga Rakowska – inspektor wojewódzki

Wydział Polityki Społecznej